YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

27 päivänä kesäkuuta 2000 *

Asiassa T-72/99,

Karl L. Meyer, kotipaikka Uturoa (Raiatean saari, Ranskan Polynesia), edustajinaan asianajajat J.-D. des Arcis, Papeete, ja C. A. Kupferberg, Pariisi, prosessiosoite Luxemburgissa Saksan liittotasavallan suurlähettiläs H. Pakowski, 20—22 avenue Émile Reuter,

kantajana,

vastaan

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies X. Lewis, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

vastaajana,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

jossa kantaja vaatii niiden vahinkojen korvaamista, jotka hän väittää itselleen aiheutuneen siitä, että Euroopan kehitysrahasto ei ole maksanut hänelle tukea, jonka se oli sitoutunut myöntämään trooppisten hedelmäpuiden ja -kasvien istutusta Raiatean saarelle koskevan ohjelman yhteydessä,

EUROOPAN YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit J. Azizi ja M. Jaeger,

kirjaaja: hallintovirkamies G. Herzig,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 30.3.2000 pidetyssä suullisessa käsittelyssä esitetyn,

on antanut seuraavan

tuomion

Pienimuotoiset hankkeet

1 Merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 16 päivänä joulukuuta 1980 tehdyn neuvoston päätöksen 80/1186/ETY (EYVL L 361, s. 1) 125 artiklassa säädetään, että Euroopan kehitysrahasto

(EKR) voi osallistua merentakaisten maiden ja alueiden (jäljempänä MMA) pienimuotoisten hankkeiden rahoittamiseen. Päätös 80/1186/ETY ei ole enää voimassa. Tällä hetkellä unionin ja merentakaisten maiden ja alueiden suhteita säännellään merentakaisten maiden ja alueiden assosioinnista Euroopan talousyhteisöön 25 päivänä heinäkuuta 1991 tehdyllä neuvoston päätöksellä 91/482/ETY (EYVL L 263, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna päätöksen 91/482/ETY välitarkistuksesta 24.11.1997 tehdyllä neuvoston päätöksellä 97/803/EY (EYVL L 329, s. 50).

2 Euroopan talousyhteisön ja Ranskan Polynesian välillä tehtiin 25.9.1987 rahoitussopimus (jäljempänä sopimus) Raiatean saarella toteutettavasta pienimuotoisesta hankkeesta. Sopimus perustuu päätökseen 80/1186/ETY.

3 Sopimuksen erityislausekkeiden 3 artiklassa määrätään seuraavaa:

"Ohjelman avulla on tarkoitus istuttaa 40 sellaista pinta-alaltaan 1,5—2,5 hehtaarin suuruista aluetta, joilla viljellään ananasta ja muita hedelmiä.

EKR rahoittaa 50 prosenttia istutuskuluista sekä kahden ajoneuvon oston — — ".

4 Sopimuksen nojalla (erityislausekkeet, 2 artikla ja liite IB) EKR:n sitoumuksen suuruus vahvistettiin 300 000 ecuksi. Sopimuksessa määrätään, että Polynesian viranomaiset osallistuvat rahoittamiseen enintään 380 000 ecun määrään asti ja että ohjelmaan osallistuvien maanviljelijöiden henkilökohtainen osuus on enintään 810 000 ecua (erityislausekkeiden liite IB).

5 Ohjelman toteuttamisesta sopimuksen erityislausekkeiden 4 artiklan c kappaleessa määrätään, että "töiden johtaminen [on] alueen maatalousasioista vastaavan viraston vastuulla".

6 Sopimuksen yleislausekkeiden VIII artiklassa määrätään seuraavaa:

"Alue voi komission suostumuksella luopua ohjelman toteuttamisesta osittain tai kokonaan.

Tätä luopumista koskevat yksityiskohtaiset säännöt sovitaan kirjelmin.

Ohjelmaan, jonka toteuttamisesta on luovuttu, kuuluvat käyttämättömät määrärahat voidaan käyttää [EKR:n] tällä alueella rahoittamiin toisiin hankkeisiin."

Riita-asian perustana oleva tosiseikat

7 Kantaja viljelee trooppista hedelmäplantaasia Raiatean saarella.

8 Kantaja otti lokakuussa 1991 osaa Tahaan saarella järjestettyyn kokoukseen, johon osallistuivat komission edustajat, näiden joukossa valtuuskunnan päällikkö Alexandrakis, sekä Ranskan Polynesian hallituksen viisi ministeriä. Tämän kokouksen aikana Alexandrakis esitteli kantajan mukaan sopimuksen kohteena

olevaa pienimuotoista hanketta koskevan ohjelman, joka koski ananaksen ja muiden hedelmien istutusta Raiatean saarelle (jäljempänä istutusohjelma).

9 Kantaja on esittänyt Tahaan aluekonsultin ja kunnanjohtajan Tetuanuin lokakuun 1991 kokousta koskevan seuraavan ilmoituksen:

" — — pyysin Tahaan aluekonsulttina ja kunnanjohtajana [kantajaa] osallistumaan kokoukseen Suvalla, Fidzillä sijaitsevan Euroopan komission edustuston kolmen virkamiehen kanssa.

Valtuuskunnan päällikön Alexandrakisin seurassa oli alueen silloisen hallituksen viisi ministeriä. Alexandrakis ehdotti 35 miljoonan FCP-frangin tukea Raiatean maanviljelijöille pienimuotoisen hedelmähankkeen toteuttamiseksi Raiatealla Uturoan maatalousasioista vastaavan viraston teknisen asiamiehen Avaearii Colomesin välittömässä valvonnassa — — ."

10 Kantaja on todennut seuraavaa: "Raiatean maatalousasioista vastaava virasto on valtuutettu panemaan tämä pienimuotoinen hanke täytäntöön ja valvomaan sen toteutumista. Kantaja, joka on 44 hehtaarin suuruisen plantaasin omistaja, on suostunut osallistumaan hankkeeseen. Vuonna 1992 hän istutti hedelmäpuiden lisäkiintiönsä ja Raiatean maatalousasioista vastaava virasto merkitsi hänet 3,3 miljoonan FCP-frangin (= 181 518 Ranskan frangia (FRF)) saajaksi siitä 35 miljoonan FCP-frangin summasta, jonka EKR on antanut Raiatean maanviljelijöiden käytettäväksi."

11 Kantaja toteaa myös, että "sen lisäksi, että alueen hallituksen alaisuudessa toimiva maatalouslautakunta oli ilmoittanut hänelle, mitä puita ja hedelmiä olisi istutettava, se oli toimittanut ja myynyt hänelle nämä kasvit myöntämällä hänelle 3,3 miljoonaa FCP-frangia EKR:n myöntämästä tuesta". Näin kantaja oli istu-

tusohjelman täytäntöön panemiseksi istuttanut 380 guavapuuta, 65 guanapanapuuta, 280 mangopuuta, 65 000 ananaspuuta ja 1 000 papaijapensasta.

12 Kantaja väittää lisäksi, että "täytettyään sopimuksen mukaisen velvoitteensa hän on tietysti vaatinut osuutensa maksamista EKR:n myöntämästä tuesta".

13 Vaikka kantaja on omien sanojensa mukaan "täyttänyt sopimusvelvoitteensa, hänelle ei ole maksettu". Hänelle on annettu useita selityksiä tuen maksamatta jäämisen perusteluina, kuten että paikalliset viranomaiset ovat käyttäneet varat toiseen tarkoitukseen.

14 Oltuaan yhteydessä Euroopan yhteisöjen tilintarkastustuomioistuimen edustajiin kantaja sai syyskuussa 1997 tietää, että varat, jotka EKR oli antanut paikallisten viranomaisten käytettäviksi, oli käytetty ajoneuvojen ostamiseen ja että EKR:lle oli maksettu nämä varat takaisin.

15 Kantaja ei ole koskaan saanut vähäisintäkään tukea vuonna 1992 istuttamilleen trooppisille hedelmäpuille ja -pensaille.

Oikeudenkäynti ja asianosaisten vaatimukset

16 Kantaja nosti tämän kanteen 10.3.1999 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen jättämällään kannekirjelmällä.

17 Komissio esitti 4.6.1999 päivätyllä vastineellaan, joka oli jätetty 7.6.1999 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimeen, oikeudenkäyntiväitteen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 114 artiklan 1 kohdan nojalla.

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) päätti 17.9.1999 antamallaan määräyksellä käsitellä oikeudenkäyntiväitteen yhdessä pääasian kanssa.

19 Kantaja vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— tutkii kaikki kantajan vaatimukset

— toteaa, että vanhentumisaika on alkanut kulua vasta syyskuussa 1997 päivästä, jona tilintarkastustuomioistuin on todennut tosiseikat

— toteaa, että komissio/EKR on maksamisesta pidättyessään virheellisesti jättänyt noudattamatta velvollisuuttaan ja lisäksi loukannut kantajan luottamuksensuojaa

— toteaa, että komissio/EKR on jättänyt noudattamatta EY:n perustamissopimuksen 155 artiklan (josta on tullut EY 211 artikla) mukaista velvollisuuttaan valvoa antamiensa säännösten noudattamista

— toteaa, että kantajalle on aiheutunut 181 518 FRF:n suuruinen vahinko ja määrää hänelle maksettavaksi tämän vuonna 1992 erääntyneen summan viivästyskorkoineen

— velvoittaa komission maksamaan hänelle lisäksi 20 000 FRF niiden kulujen korvaamiseksi, joita hänelle on aiheutunut oikeuksiensa puolustamisesta.

20 Komissio vaatii, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin

— jättää kanteen tutkimatta

— toissijaisesti hylkää kanteen perusteettomana

— velvoittaa kantajan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

21 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin (kolmas jaosto) on esittelevän tuomarin kertomuksen perusteella päättänyt aloittaa suullisen käsittelyn. Asianosaisia on kehotettu vastaamaan kirjallisesti useampaan kysymykseen ja esittämään tietyt asiakirjat.

22 Asianosaiset ovat esittäneet huomautuksensa ja heidän vastauksensa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kysymyksiin on kuultu 30.3.2000 pidetyssä istunnossa.

Tutkittavaksi ottaminen

Asianosaisten esittämät väitteet ja niiden perustelut

23 Komissio katsoo oikeudenkäyntiväitteessään, että kanne ei täytä EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaisia edellytyksiä. Kanteessa vaaditaan vahingonkorvausta ja korkoja, mutta siinä ei yksilöidä sitä virheellistä toimenpidettä tai laiminlyöntiä, johon komission väitetään syyllistyneen, kantajalle aiheutunutta vahinkoa eikä toiminnan ja vahingon välistä syy-yhteyttä. Komissio muistuttaa tässä yhteydessä sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymiselle välttämättömistä edellytyksistä (asia C-87/89, Sonito ym. v. komissio, tuomio 17.5.1990, Kok. 1990, s. I-1981, 16 kohta; asia T-7/96, Perillo v. komissio, tuomio 25.6.1997, Kok. 1997, s. II-1061, 41 kohta ja asia T-13/96, TEAM v. komissio, tuomio 29.10.1998, Kok. 1998, s. II-4073, 68 kohta).

24 Komissio esittää ensiksi kaksi väitettä, jotka koskevat moitittavaa menettelyä.

25 Toisaalta komissio väittää, että kanteessa ei mainita komission osallistuneen kantajan hankkeen rahoitusmenettelyyn. Komissio korostaa, että EKR:n rahoittaman hankkeen valinta samoin kuin varojen hallinta ja tuen maksamista sen saajille koskevat yksityiskohtaiset säännöt ovat yksinomaan MMA:iden viranomaisten päätettävissä. Kantajan kanteen kohteena on tosiasiallisesti hankkeen täytäntöönpanijoina olevien MMA:iden viranomaisten sopimusvelvoitteiden noudattamatta jättäminen. Näin ollen kantajan vaatimus pitäisi jättää tutkimatta, koska kantaja ei ole näyttänyt toteen, että hänelle olisi aiheutunut komission toiminnasta sopimussuhteen ulkopuolista vahinkoa, joka olisi eri vahinko kuin se, josta hänen on vaadittava korvausta hankkeen täytäntöönpanijalta (edellä 23 kohdassa mainittu asia Perillo v. komissio, tuomion 45 kohta).

26 Toisaalta komissio korostaa, että kanteesta ei ilmene, miltä osin kantajan esiin tuoma varojen käyttökohteen muuttaminen olisi lainvastainen toimenpide eikä siinä täsmennetä, millä perusteella komission olisi pitänyt valvoa tällaista muuttamista tai estää se. Sen vahingon, jonka kantaja väittää itselleen aiheutuneen, perustana voi olla vain kansallisten viranomaisten toimivaltuuksiensa rajoissa toteuttama toimenpide (asia T-93/95, Laga v. komissio, tuomio 4.2.1998, Kok. 1998, s. II-195 ja asia T-94/95, Landuyt v. komissio, tuomio 4.2.1998, Kok. 1998, s. II-213, 47 kohta).

27 Toiseksi komissio väittää, että kanteessa ei esitetä mitään näyttöä komission valvonnan puuttumisen ja väitetyn vahingon välisestä syy-yhteydestä. Kantaja ei ole myöskään näyttänyt toteen, että väitetty vahinko olisi voitu välttää, jos komissio olisi harjoittanut kantajan vaatimaa valvontaa.

28 Kolmanneksi vahingon osalta komissio selittää, että koska vahingonkorvausvaatimuksen määrä vastaa täsmälleen sen rahoituksen määrää, jota kantaja ei ollut saanut kansallisten viranomaisten toiminnan vuoksi, kantajan vaatimus on jätettävä tutkimatta, koska jos nyt esillä olevan asian olosuhteissa olisi nostettu komissiota vastaan kumoamiskanne, se olisi ollut jätettävä tutkimatta, mikä olisi johtanut siihen, että myös vahingonkorvauskanne olisi ollut jätettävä tutkimatta (edellä 26 kohdassa mainittu asia Laga v. komissio, tuomion 48 kohta ja edellä 26 kohdassa mainittu asia Landuyt v. komissio, tuomion 48 kohta).

29 Kantaja kiistää komission näkemyksen ja vaatii, että hänen kanteensa tutkitaan.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

30 EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan, jota perussäännön 46 artiklan ensimmäisen kohdan nojalla sovelletaan asian käsittelyyn ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa, sekä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan mukaan kanteessa on mainittava muun muassa riidan kohde sekä yhteenveto seikoista, joihin kanne perustuu. Jotta nämä edellytykset täyttyisivät, väitetystä yhteisön toimielimen aiheuttamasta vahingosta nostetussa vahingonkorvauskanteessa on mainittava seikat, joiden perusteella voidaan tunnistaa se toiminta, johon kantaja väittää toimielimen syyllistyneen, perusteet, joiden nojalla kantaja katsoo tämän toiminnan olevan syy-yhteydessä hänen kärsimäänsä vahinkoon, sekä kyseisen vahingon laatu ja laajuus (edellä 23 kohdassa mainittu asia TEAM v. komissio, tuomion 27 kohta).

31 Nyt esillä olevassa asiassa kanteessa mainitaan seikkoja, joiden perusteella voidaan tunnistaa se toiminta, johon komission väitetään syyllistyneen, tämän toiminnan ja väitetyn vahingon välinen syy-yhteys sekä vahingon laajuus.

32 Kantaja väittää ensinnäkin komission loukanneen luottamuksensuojan periaatetta, koska kantaja ei komission antamista vakuutuksista huolimatta ollut koskaan saanut EKR:lta tukea istutusohjelmaan osallistumista varten. Hän moittii komissiota myöskin siitä, ettei se ole valvonut EKR:n maksamien varojen lopullista käyttötarkoitusta.

33 Kantaja väittää, että hänelle aiheutuneen vahingon määrä vastaa sen tuen määrää, jota hän ei ole saanut, eli 181 518 FRF:a.

34 Hän väittää myös, että komission virkamiehen toiminta lokakuussa 1991 pidetyssä kokouksessa ja komission toimimattomuus ovat syynä hänelle aiheutuneeseen vahinkoon.

35 Tästä seuraa, että EY:n tuomioistuimen perussäännön 19 artiklan säännösten ja ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 44 artiklan 1 kohdan c alakohdan säännösten mukaiset edellytykset ovat nyt esillä olevassa asiassa täyttyneet.

36 Komission perustelu nyt esillä olevan vahingonkorvauskanteen tutkimatta jättämisen aiheuttavan mahdollisen kumoamiskanteen tutkimatta jättämisestä on myös hylättävä. EY:n perustamissopimuksen 178 artiklan (josta on tullut EY 235 artikla) ja EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan (josta on tullut EY 288 artiklan toinen kohta) nojalla nostettu vahingonkorvauskanne on luotu itsenäiseksi kannetyypiksi, jolla on erityistehtävä kannetyyppien muodostamassa järjestelmässä niin, että kumoamiskanteen tutkimatta jättämisestä ei periaatteessa voi aiheutua sen kanteen tutkimatta jättämistä, jolla vaaditaan korvausta vahingosta, jonka väitetään aiheutuneen toimenpiteestä, jonka kumoamista voitaisiin vaatia. Toisin on silloin, kun vahingonkorvauskanteella tosiasiallisesti pyritään siihen, että yksittäistapausta koskeva, lainvoimaiseksi tullut päätös kumotaan, mikä merkitsee näin ollen oikeudenkäyntimenettelyn väärinkäyttämistä (asia T-485/93, Dreyfus v. komissio, tuomio 24.9.1996, Kok. 1996, s. II-1101, 67 ja 68 kohta). Nyt esillä olevaa kannetta ei kuitenkaan voida pitää kanteena, jolla pyritään tekemään lopulliseksi tulleen komission päätöksen oikeusvaikutukset tyhjiksi.

37 Tästä seuraa, että nyt esillä oleva kanne on tutkittava.

Aineellinen kysymys

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

38 Kantaja väittää ensinnäkin, että se, että Alexandrakis esitteli lokakuussa 1991 istutusohjelman, on antanut hänelle perustellun luottamuksen siihen, että hän saa 181 518 FRF:n suuruisen tuen (asia 169/73, Compagnie Continentale France v. neuvosto, tuomio 4.2.1975, Kok. 1975, s. 117; asia 74/74, CNTA v. komissio,

tuomio 14.5.1975, Kok. 1975, s. 533; Kok. Ep. II. s. 469 asia 281/82, Unifrex v. komissio ja neuvosto, tuomio 12.4.1984, Kok. 1984, s. 1969; asia 81/86, De Boer Buizen v. neuvosto ja komissio, tuomio 29.9.1987, Kok. 1987, s. 3677 ja asia 120/86, Mulder, tuomio 28.4.1988, s. 2321). Vastaaja ei kuitenkaan ole täyttänyt sopimuksen mukaisia tukisitoumuksiaan Raiatean maanviljelijöille, jotka ovat täyttäneet omat sopimusvelvoitteensa. Lisäksi vastaaja on syyllistynyt laiminlyöntiin. Komissio ei ole noudattanut perustamissopimuksen 155 mukaista velvoitettaan valvoa myönnettyjen varojen asianmukaista käyttämistä (yhdistetyt asiat 14/60, 16/60, 17/60, 20/60, 24/60, 26/60, 27/60 ja 1/61, Meroni ym. v. korkea viranomainen, tuomio 13.7.1961, Kok. 1961, s. 319).

39 Kantaja väittää vastauksessaan, että päätös 91/482/ETY perustuu komission ja MMA:iden väliseen yhteistyöhön. Hän viittaa erityisesti tämän päätöksen 145 artiklan 3 kohtaan, jossa säädetään MMA:iden toimivaltaisten viranomaisten ja yhteisön yhteisvastuusta. Päätöksen 91/482/ETY 221 ja 223 artiklan nojalla komission asiamiehellä on kantajan mukaan jopa erityinen täytäntöönpano- ja valvontatoimivalta. Komission väitteet siitä, ettei komission asiamies puutu paikallisten viranomaisten ja yksittäisten tuensaajien suhteisiin, olisi siis hylättävä. Lisäksi kantaja korostaa, että komission valtuuskunnan päällikkö on komission virkamiehenä henkilökohtaisesti esitellyt istutusohjelman yksittäisille tuensaajille alueen hallituksen viiden ministerin läsnäollessa. Yhteisö on kantajan mukaan vastuussa tästä väliintulosta johtuvista vahingoista (asia 9/69, Sayag ym., tuomio 10.7.1969, Kok. 1969, s. 329). Päätöksen 91/482/ETY 145 artiklan 3 kohdan f alakohdassa ja 223 artiklassa vahvistetaan kiistatta yhteisön vastuu (asia 4/69, Lütticke v. komissio, tuomio 28.4.1971, Kok. 1971, s. 325 ja asia C-55/90, Cato v. komissio, tuomio 8.4.1992, Kok. 1992, s. I-2533). Sen jälkeenkin, kun paikalliset viranomaiset ovat palauttaneet varat komissiolle, yhteisö on edelleen vastuussa päätöksen 91/482/ETY 225 artiklan 8 kohdan nojalla.

40 Yhteisön valvontavelvollisuuden laiminlyönnin osalta kantaja viittaa vielä Nouvelles de Tahiti -lehdessä 30.9.1999 ilmestyneeseen artikkeliin.

41 Toiseksi kantaja vetoaa siihen, että EKR:n sitoumuksen noudattamatta jättämisen ja luvatun tuen määrää eli 181 518 FRF:n määrää vastaavan vahingon välillä on syy-yhteys. Kantaja lisää, että päätöksen 91/482/ETY määräysten mukaisesti komissio ja paikalliset viranomaiset olivat yhteisvastuussa kyseessä olevasta hankkeesta. Kantaja viittaa yhteisöjen tuomioistuimen asiassa 175/84, Krohn vastaan komissio, 26.2.1986 antamaan tuomioon (Kok. 1986, s. 753) ja katsoo, että syy-yhteys yhteisön viranomaisten menettelyyn ei ole katkennut.

42 Komissio kiistää kantajan väitteet todeten ensinnäkin, ettei se ole toiminut eikä jättänyt toimimatta siten, että sille voisi syntyä vahingonkorvausvastuu kantajaan nähden. EKR:n rahoituksen piiriin kuuluvan pienimuotoisen hankkeen valinta on yksinomaan MMA:iden viranomaisten tehtävä. Kyseisillä viranomaisilla on yksinomainen vastuu paitsi sopimusten tekemisestä hankkeen tuensaajien kanssa, myös kyseessä olevan hankkeen hallinnoinnista ja täytäntöönpanosta. EKR:n ja kyseessä olevan hankkeen tuensaajien välillä ei ole mitään oikeudellista yhteyttä eikä komissio puutu asianomaisen MMA:n paikallisten viranomaisten ja yksityisten tuensaajien välisiin suhteisiin.

43 Kun komission edustajat olivat lokakuussa 1991 läsnä istutusohjelman esittelyssä, he olivat siellä avustaakseen kyseessä olevan MMA:n paikallisia viranomaisia, jotka kuitenkin olivat edelleenkin yksittäisten hankkeiden johtajia ja vastuussa niistä.

44 Kuten kantaja myöntää, kyseessä olevan tuen on myöntänyt Ranskan Polynesian hallituksen alaisuuteen kuuluva maatalousvirasto. Kantaja väittää tällä kanteella näin ollen, että hänen ja MMA:iden viranomaisten välisiä sopimusvelvoitteita on mahdollisesti rikottu. Vakiintuneesta oikeuskäytännöstä (asia 33/82, Murri frères v. komissio, tuomio 19.9.1985, Kok. 1985, s. 2759, 38 kohta ja edellä 23 kohdassa mainittu asia Perillo v. komissio, tuomion 45 kohta) ilmenee kuitenkin, että komissio ei ole vastuussa tietyn hankkeen tuensaajaksi valitun henkilön ja paikallisen viranomaisen välisten sopimusvelvoitteiden mahdollisesta rikkomisesta.

45 Komissio huomauttaa vielä, että kantaja ei esitä mitään nimenomaista näyttöä Ranskan Polynesian viranomaisten sitoumuksesta maksaa hänelle 181 518 FRF EKR:n rahoittaman hankkeen yhteydessä.

46 Toiseksi komissio väittää, että kantaja ei ole esittänyt mitään näyttöä siitä, että komission toimenpiteellä tai toimimatta jättämisellä olisi välitön syy-yhteys siihen, että Ranskan Polynesian viranomaiset eivät ole maksaneet tukea.

Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen arviointi asiasta

47 Asianosaiset ovat yhtä mieltä siitä, ettei kantajan ja komission välillä ole mitään sopimussuhdetta kantajan osallistumisesta istutusohjelmaan. Sopimuksen erityislausekkeiden 4 artiklan c kappaleessa määrätään, että ohjelman toteuttaminen oli annettu Ranskan Polynesian viranomaisten tehtäväksi (ks. edellä 5 kohta).

48 Vaikka komission ja kantajan välillä ei olekaan sopimussuhdetta, oikeuskäytännöstä ilmenee, että yhteisö voi olla EY:n perustamissopimuksen 215 artiklan toisen kohdan nojalla velvollinen korvaamaan vahingon, joka on aiheutunut kolmannelle osapuolelle yhteisön suorittaessa tehtäviään (asia 118/83, CMC ym. v. komissio, tuomio 10.7.1985, Kok. 1985, s. 2325, 31 kohta ja asia T-451/93, San Marco v. komissio, tuomio 16.11.1994, Kok. 1994, s. II-1061, 43 kohta).

49 Sen lisäksi, että kantaja näyttää toteen, että kyseinen toimielin on toiminut lainvastaisesti ja että vahinko on tosiasiassa syntynyt, yhteisön vastuun syntyminen edellyttää myös että toiminnan ja vahingon välillä on syy-yhteys (yhdistetyt asiat 197—200/80, 243/80, 245/80 ja 247/80, Ludwigshafener Walzmühle

ym. v. neuvosto ja komissio, tuomio 17.12.1981, Kok. 1981, s. 3211, 18 kohta; asia C-257/90, Italsolar v. komissio, tuomio 14.1.1993, Kok. 1993, s. I-9, 33 kohta ja edellä 23 kohdassa mainittu asia Perillo v. komissio, tuomion 41 kohta). Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan vahingon on lisäksi aiheuduttava riittävän välittömästi moititusta toiminnasta (yhdistetyt asiat 64/76, 113/76, 167/78, 239/78, 27/79, 28/79 ja 45/79, Dumortier frères ym. v. neuvosto, tuomio 4.10.1979, Kok. 1979, s. 3091, 21 kohta; asia T-175/94, International Procurement Services v. komissio, tuomio 11.7.1996, Kok. 1996, s. II-729, 55 kohta ja edellä 23 kohdassa mainittu asia Perillo v. komissio, tuomion 41 kohta).

Menettely, jonka väitetään olleen virheellistä

50 Kantaja moittii komissiota kahdesta "virheestä". Komissio on kantajan mukaan toisaalta loukannut luottamuksensuojan periaatetta istutusohjelman yhteydessä ja toisaalta se ei ole valvonut riittävästi EKR:n myöntämien rahojen asianmukaista käyttämistä ohjelman täytäntöönpanossa.

51 Kantaja väittää ensinnäkin, että komissio on Alexandrakisin edustamana loukannut luottamuksensuojan periaatetta, kun se on lokakuussa 1991 pidetyssä kokouksessa saanut aikaan kantajan odotuksen siitä, että hän saa EKR:n myöntämää tukea, jos hän osallistuu istutusohjelmaan. Komissio ei kuitenkaan ollut "täyttänyt tukivelvollisuuttaan".

52 Komissio myöntää, että "pitää epäilemättä paikkansa, että EKR:n työntekijät tai edustajat ovat osallistuneet trooppisten hedelmäpuiden istutusta koskevan pienimuotoisen hankkeen esittelyyn lokakuussa 1991". Näiden edustajien läsnäolo, erityisesti tuolloin komission virkamiehenä toimineen Alexandrakisin, ilmenee Tetuanuin ilmoituksesta (ks. edellä 9 kohta).

53 On todettava, että kaikilla talouden toimijoilla, joille toimielimen toiminnan vuoksi on syntynyt perusteltuja odotuksia, on oikeus vedota luottamuksensuojan periaatteeseen (yhdistetyt asiat T-481/93 ja T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens ym. v. komissio, tuomio 13.12.1995, Kok. 1995, s. II-2941, 148 kohta). Luottamuksensuojan periaatteeseen ei kuitenkaan voida vedota silloin, kun hallinto ei ole antanut täsmällisiä vakuutuksia (asia T-571/93, Lefebvre ym. v. komissio, tuomio 14.9.1995, Kok. 1995, s. II-2379, 72 kohta).

54 On siis tutkittava, ilmeneekö asiakirja-aineistosta, että Alexandrakis on antanut kantajalle lokakuussa 1991 pidetyssä kokouksessa sellaisia täsmällisiä vakuutuksia, joiden perusteella kantajalle on syntynyt perusteltuja odotuksia siitä, että EKR myöntää hänelle tukea hänen osallistumisestaan istutusohjelmaan.

55 Lokakuun 1991 kokousta koskevan kantajan toimittaman ainoan todisteen eli Tetuanuin ilmoituksen perusteella voidaan todeta, että Alexandrakis esitteli tässä kokouksessa kokonaismäärältään 35 miljoonan FCP-frangin suuruista istutusohjelmalle myönnettävää tukea (ks. edellä 9 kohta).

56 Tämä todiste ei kuitenkaan merkitse sitä, että komission virkamies olisi antanut kantajalle täsmällisiä vakuutuksia siitä, että tämä saisi tukea istutusohjelman yhteydessä.

57 Asiakirja-aineiston useista seikoista ilmenee sitä vastoin, että komissio ei ole voinut lokakuussa 1991 pidetyssä kokouksessa synnyttää tällaisia odotuksia.

58 Ensinnäkin on todettava, että Tetuanuin ilmoitus (ks. edellä 9 kohta) osoittaa, että Alexandrakis ilmoitti lokakuussa 1991 pidetyssä kokouksessa, että "pienimuotoinen hedelmähanke [oli] Raiatealla Uturoan maatalousasioista vastaavan viraston asiamiehen Avaearii Colomesin välittömässä valvonnassa". Tätä ilmoitusta on tarkasteltava sopimuksen erityislausekkeiden 4 artiklan c kohdan kanssa; siinä määrätään yhdenmukaisesti päätöksen 80/1186/ETY 90 artiklan 2 kohdan (nykyisin päätöksen 91/482/ETY 145 artiklan 2 kohta) kanssa, että hankkeen täytäntöönpanosta ovat vastuussa Ranskan Polynesian viranomaiset, erityisesti alueen maatalousviranomaiset (ks. edellä 5 kohta).

59 Kantaja väittää kääntyneensä lokakuussa 1991 pidetyn kokouksen jälkeen paikallisten viranomaisten puoleen. Raiatean maatalousviranomainen oli kirjannut hänet 3,3 miljoonan FCP-frangin (181 518 FRF) suuruisen tuen saajaksi siitä 35 miljoonan FCP-frangin summasta, jonka EKR oli antanut Raiatean maanviljelijöiden käyttöön (ks. edellä 10 kohta). Kantaja väittää lisäksi, että "sen lisäksi, että alueen hallituksen alaisuudessa toimiva maatalouslautakunta oli ilmoittanut hänelle, mitä puita ja hedelmiä olisi istutettava, se oli toimittanut ja myynyt hänelle nämä kasvit myöntämällä hänelle 3,3 miljoonaa FCP-frangia EKR:n myöntämästä tuesta" (ks. edellä 11 kohta).

60 Kun kantajan edustajalle esitettiin istunnossa kysymyksiä tästä seikasta, tämä väitti, että vaikka hänen päämiehensä ja Ranskan Polynesian viranomaiset eivät olekaan tehneet asiasta kirjallista sopimusta, viranomaiset ovat paikallisen tavan mukaan antaneet kantajalle suullisen vakuutuksen siitä, että tämä saisi EKR:n rahoittaman tuen.

61 Tästä seuraa, että vaikka kantaja on saanut tiettynä hetkenä täsmällisiä vakuutuksia siitä, että hän täyttää EKR:n rahoittaman tuen saamisen edellytykset istutusohjelmaan osallistumiseksi, nämä vakuutukset ovat Ranskan Polynesian viranomaisten eivätkä komission antamia.

62 Toiseksi Tetuanuin ilmoituksesta ilmenee, että 50 läsnäolleesta maanviljelijästä 47 ei reagoinut Alexandrakisin esitykseen. Ilmoituksessa mainitaan, että "noin 50 maanviljelijää ilmaisi kiinnostuksensa osallistua Alexandrakisin ehdottaman hankkeen toteuttamiseen, mutta vain kolme henkilöä on Colomesin antamien tietojen mukaan istuttanut kasveja ja puita tukea odottamatta, heidän joukossaan [kantaja]".

63 Tämä toteamus on lisätodiste siitä, että Alexandrakis ei ole antanut täsmällisiä vakuutuksia lokakuussa 1991 pidetyn kokouksen osallistujille tuesta, jota nämä mahdollisesti saavat istutusohjelmaan osallistumiseksi.

64 Kantajan edustaja korosti istunnossa kantajan epäluottamusta paikallisia viranomaisia kohtaan. Kantaja toivoi saavansa tukea, johon hän väittää olevansa oikeutettu, juuri sen vuoksi, että EKR osallistui ohjelmaan ja että komission virkamies Alexandrakis oli läsnä lokakuussa 1991 pidetyssä kokouksessa.

65 Kantaja ei kuitenkaan ole mitenkään osoittanut, että hänen luottamuksensa perustui vastaajan hänelle antamiin täsmällisiin vakuutuksiin. EKR:n myöntämä rahoitus istutusohjelmalle ja se, että komission virkamies on esitellyt ohjelman kokouksessa, eivät sellaisinaan riitä synnyttämään kokoukseen osallistuneen huolellisen ja harkitsevan talouden toimijan perusteltua luottamusta siihen, että hänellä on oikeus saada EKR:n rahoittamaa tukea. Kuten 47 muun asiasta kiinnostuneen maanviljelijän toiminta osoittaa, huolellinen ja harkitseva toimija ei olisi aloittanut töitä odottamatta toimivaltaisten viranomaisten nimenomaista päätöstä myöntää hänelle tukea ohjelman yhteydessä (ks. tämän suuntaisesti asia T-336/94, Efisol v. komissio, tuomio 16.10.1996, Kok. 1996, s. II-1343, 34 kohta).

66 Kolmanneksi, jos Alexandrakis olisi antanut kantajalle täsmällisiä vakuutuksia EKR:n rahoittamasta tuesta, kantajan olisi pitänyt pyytää komissiota maksamaan tuki hänen suoritettuaan oman osuutensa ohjelmasta. On kuitenkin todettava, että asiakirja-aineistossa ei ole mitään viittausta kantajan ja komission väliseen kirjeenvaihtoon.

67 Neljänneksi se, että kantajan esittämät tiedot sen tuen määrästä, joka hänen mukaansa hänelle oli luvattu, ovat vaihdelleet ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa vireillä olleen oikeudenkäynnin aikana, on myös merkki siitä, että komissio ei ole antanut hänelle täsmällisiä vakuutuksia tästä mahdollisesta tuesta.

68 On todettava, että kantaja on väitettään tukevia todisteita esittämättä ensin väittänyt, että hänet "merkittiin 3,3 miljoonan FCP-frangin suuruisen summan (= 181 518 FRFF) saajaksi siitä 35 miljoonan FCP-frangin summasta, jonka EKR on antanut Raiatean maanviljelijöiden käytettäväksi". Tämän jälkeen kantaja selitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen kirjalliseen kysymykseen 10.3.2000 päivätyllä kirjeellä antamallaan vastauksella, että "viittaus 3,3 miljoonan FCP:n tukeen [kanteessa] on ollut arvio [ja] että täsmällinen laskelma ilmenee 26.11.1990 pidetyn kokouksen muistiosta".

69 Kyseisestä muistiosta ilmenee, että Ranskan Polynesian viranomaiset olivat laskeneet, että istutusohjelmaan osallistuvat 40 maanviljelijää tulisivat saamaan keskimäärin 750 000 FCP-frangin suuruisen tuen. Koska tämä keskiarvo oli laskettu 2 hehtaarin suuruisen tuetun viljelmän perusteella, kantaja on laskenut 10.3.2000 päivätyssä kirjeessään, että hänen todellinen vahinkonsa olisi 5 325 000 FCP-frangia eli 292 743 FRF, koska hän oli istuttanut kaikkiaan 14,2 hehtaarin suuruisen alueen.

70 Kantajan edustaja on kuitenkin istunnossa väittänyt, että kantaja oli saanut sitoumuksen siitä, että hän saisi ohjelmaan osallistuttuaan oikeuden

181 518 FRF:n suuruiseen tukeen, mikä on ristiriidassa sen vahinkolaskelman kanssa, jonka kantaja on esittänyt 10.3.2000 päivätyssä kirjeessään.

71 Lisäksi edellä 69 kohdassa tarkoitetun muistion sisällön osalta on korostettava, että istutusohjelma koski sopimuksen 3 artiklan nojalla enintään 2,5 hehtaarin alueelle tehtyjä istutuksia. Toisin kuin kantaja väittää, hänen 10.3.2000 päivättyyn kirjeeseensä liitetty luettelo, jossa ilmoitetaan 30 nimen lisäksi istutetut pinta-alat, ei ole todiste siitä, että tämä 2,5 hehtaarin yläraja oli poistettu. Ei ole mitenkään osoitettu, että kyseessä olevalla asiakirjalla olisi jokin yhteys istutusohjelmaan. Koska ei ole esitetty seikkoja, joiden perusteella voitaisiin osoittaa, että sopimuksen 3 artiklan mukaista ylärajaa olisi muutettu, kantajan väitteet siitä, että hän oli istuttanut 14,2 hehtaarin suuruisen pinta-alan, eivät ole sellaisia, että niillä voitaisiin osoittaa, että jokin viranomainen olisi luvannut hänelle 181 518 FRF:n taikka mahdollisesti 292 743 FRF:n suuruisen tuen istutusohjelman yhteydessä.

72 On siis pääteltävä, että kantaja ei ole osoittanut, että komissio on synnyttänyt hänessä perusteltuja odotuksia siitä, että EKR myöntää hänelle tukea hänen osallistuessaan istutusohjelmaan.

73 Toiseksi kantaja väittää, että komissio on jättänyt noudattamatta valvontavelvollisuuttaan. Kantaja viittaa tältä osin perustamissopimuksen 155 artiklaan sekä päätöksen 91/482/ETY 145 artiklan 3 kohdan f kohtaan sekä sen 221 ja 223 artiklaan, joissa kantajan mukaan korostetaan yhteisön vastuuta EKR:n rahoittamien hankkeiden täytäntöönpanossa.

74 On kuitenkin muistutettava, että sopimus perustuu päätökseen 80/1186/ETY. Tämän päätöksen 90 artiklan 2 kohdan e alakohdassa määrätään, että kyseisen MMA:n viranomaisilla on vastuu "yhteisön rahoittamien hankkeiden ja ohjel-

mien täytäntöönpanosta". Tämän säännöksen kanssa täysin yhdenmukainen on sopimuksen 4 artiklan c kohta, jossa määrätään seuraavaa: "Töiden johtaminen on alueen maatalousasioista vastaavan viraston vastuulla."

75 Koska Ranskan Polynesia on vastuussa istutusohjelman täytäntöönpanosta, sen tehtäviin kuuluu suhteiden luominen kyseisestä ohjelmasta kiinnostuneiden maanviljelijöiden kanssa.

76 Useista asiakirjoista, jotka komissio on esittänyt vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämiin kirjallisiin kysymyksiin, ilmenee että komissio on valvonut istutusohjelman täytäntöönpanon edistymistä. Näin ollen 2.—7.4.1990 Ranskan Polynesiaan tehtyä virkamatkaa koskevassa komission kertomuksessa todetaan, että "sovittujen ajoneuvojen ostamista lukuun ottamatta tätä hanketta ei ole vielä aloitettu".

77 Alexandrakis ilmoitti 14.11.1990 päivätyllä kirjeellään Ranskan Polynesian hallituksen puheenjohtajalle seuraavaa: "27.7.1990 päivätyssä kirjeessäni nro 134 [— —] pyysin raporttia [istutus]ohjelmasta. Muistutin tästä virastojanne viime kuussa tekemälläni virkamatkalla. Vaikka hanke on tuskin alkanut, meidän on saatava ainakin raportti, jossa selvitetään, mitä on tehty, jossa selitetään, miksi ohjelman aloittamisessa on niin paljon hankaluuksia ja jossa ilmoitetaan, voidaanko hanketta jatkaa vai onko siitä luovuttava."

78 14.11.1990 päivätyssä kirjeessä esitetyn pyynnön täyttämiseksi 26.2.1991 toimitetusta Ranskan Polynesian raportista ilmenee, että Ranskan Polynesian viranomaiset ovat istutusohjelman yhteydessä ostaneet kolme ajoneuvoa sopimuksessa alun perin sovitun kahden ajoneuvon sijasta ja että komission asiamies on hyväksynyt tämän sopimusehtojen muutoksen. Tämän jälkeen raportissa ilmoitetaan ne syyt, joiden vuoksi istutusohjelmaa ei vielä ole toteutettu.

79 Alexandrakis teki 7.5.1991 päivätyllä kirjeellään ehdotuksia "umpikujasta pääsemiseksi".

80 Ranskan Polynesian viranomaiset ilmoittavat komissiolle 16.9.1991 päivätyssä raportissaan, jossa viitataan 7.5.1991 päivättyyn kirjeeseen, seuraavaa: "Tällä hetkellä 51 maanviljelijää (joista 25 Faaroan alueella) ovat valmiita sitoutumaan [istutus]ohjelmaan. Kuten aikaisemmin toimitetussa asiakirja-aineistossa todetaan, suunnitteilla on yhä istuttaa hedelmäpuita 86 hehtaarin suuruiselle alalle."

81 Tämän jälkeen on todettava, että Ranskan Polynesian viranomaiset ovat 11.9.1992 päivätyllä kirjeellään pyytäneet sopimuksen yleislausekkeiden VIII artiklan nojalla komissiota "päättämään [istutusohjelman] lopullisesti" ja siirtämään käyttämättömät määrärahat muuhun hankkeeseen.

82 Komissio ilmoitti 4.12.1992 päivätyllä kirjeellään suostuvansa hankkeen päättämiseen ja määrärahojen siirtämiseen sillä edellytyksellä, että Ranskan Polynesian viranomaiset palauttavat tuen, jonka ne olivat saaneet kolmen ajoneuvon ostamisen rahoittamiseen. Tästä kirjeestä ilmenee lisäksi, että kolmen auton ostamisen rahoitus on ollut "ainoa [EKR:n] menoerä hankkeessa, jota ei koskaan ole aloitettu". Asianosaiset ovat samaa mieltä siitä, että Ranskan Polynesian viranomaiset ovat tosiasiallisesti palauttaneet tuen, jonka ne olivat saaneet kyseessä olevien kolmen ajoneuvon ostamista varten.

83 Edellä esitetystä seuraa, että kantaja ei voi moittia komissiota siitä, ettei se ole valvonut EKR:n varojen käyttöä. Komissio on ollut tietoinen istutusohjelman edistymisestä ja se on todennut, että kolmen ajoneuvon ostamista lukuun ottamatta ohjelmaa ei koskaan ole aloitettu eikä siitä ole syntynyt kustannuksia.

84 Tätä taustaa vasten on yllättävää, että kantaja ei ole voinut vastauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen esittämään kirjalliseen kysymykseen esittää mitään näyttöä siitä, että hän on tehnyt Ranskan Polynesian viranomaisten kanssa sopimuksen istutusohjelman täytäntöönpanoon osallistumisesta.

85 Kantaja väittää kuitenkin saaneensa paikallisten viranomaisten suullisen sitoumuksen siitä, että hänen osallistumisensa ohjelmaan oikeuttaisi hänet saamaan 181 518 FRF:n suuruisen tuen. Näin ollen kantajan ja Ranskan Polynesian viranomaisten välillä olisi ollut olemassa suullinen sopimus, jonka asianmukaista täytäntöönpanoa komission olisi pitänyt valvoa.

86 Jos oletetaan, että kantajan ja Ranskan Polynesian viranomaisten välillä on tehty tällainen sopimus, on tutkittava, määrätäänkö niissä asian kannalta merkityksellisissä säännöksissä, jotka vastaavat niitä, joihin kantaja on virheellisesti vedonnut — eli perustamissopimuksen 155 artikla ja päätöksen 91/482/ETY 145 artiklan 3 kohdan f alakohta ja sen 221 ja 223 artikla — komission velvollisuudesta valvoa EKR:n rahoittaman ohjelman puitteissa kyseessä olevan MMA:n tekemän yksittäisen sopimuksen täytäntöönpanoa, ja onko komissio mahdollisesti jättänyt noudattamatta tätä valvontavelvollisuuttaan.

87 On todettava, että säännöksissä, joihin kantaja vetoaa, määrätään yksinomaan siitä, että komissio valvoo, että kyseessä olevan MMA:n viranomaiset käyttävät yhteisön varoja asianmukaisesti. Näin ollen päätöksen 80/1186/ETY 90 artiklan 4 kohdan d alakohdassa, jota vastaava tällä hetkellä voimassa oleva säännös on päätöksen 91/482/ETY 145 artiklan 3 kohdan f alakohta, määrätään, että "MMA:iden toimivaltaisten viranomaisten ja yhteisön yhteisvastuulla on varmistaa, että yhteisön rahoittamat hankkeet ja ohjelmat toteutetaan tehdyn sopimuksen sekä tämän päätöksen säännösten mukaisesti." Päätöksen 80/1186/ETY 103 ja 104 artikla — joita tällä hetkellä vastaavat päätöksen 91/482/ETY 221 ja 223 artikla, joihin kantaja viittaa — koskevat alueellisen asiamiehen ja komission edustajan rooleja; näillä on EKR:n rahoittamien hankkeiden yhteydessä vain MMA:ita ja komissiota koskevaa toimivaltaa. Perustamissopimuksen

155 artiklan tarkoituksena on vahvistaa yleisellä tasolla komission toimivaltuudet (ks. tämänsuuntaisesti yhdistetyt asiat T-371/94 ja T-394/94, British Airways ym. ja British Midland Airways v. komissio, tuomio 25.6.1998, Kok. 1998, s. II-2405, 453 kohta). Nyt esillä olevassa asiassa perustamissopimuksen 155 artiklalla ei aseteta unionin ja MMA:iden välisten suhteiden osalta mitään velvoitetta, joka olisi ankarampi kuin päätöksellä 80/1186/ETY määrätyt valvontavelvollisuudet.

88 Tästä seuraa, että vaikka oletettaisiinkin kantajan osoittaneen, että hän oli tehnyt sopimuksen Ranskan Polynesian viranomaisten kanssa osallistumisestaan istutusohjelmaan, mitä hän ei ole osoittanut, kantaja ei ole näyttänyt toteen, että komissio olisi menetellyt virheellisesti. Komissio on toisaalta valvonut riittävästi sitä, että Ranskan Polynesian viranomaiset ovat käyttäneet asianmukaisesti istutusohjelman yhteydessä myönnettyjä yhteisön varoja (ks. edellä 76—83 kohta), eikä sillä toisaalta ole velvollisuutta valvoa, että jokainen MMA:n paikallisten viranomaisten mahdollisesti valitsema ja hyväksymä hanke pannaan täytäntöön näiden viranomaisten ja EKR:n rahoittaman ohjelman toteuttamiseen osallistuvien oikeushenkilöiden tai luonnollisten henkilöiden välillä neuvoteltujen sopimusten mukaisesti.

89 Edellä todetuista seikoista johtuu, että kantaja ei ole näyttänyt toteen, että komissio olisi menetellyt virheellisesti.

90 Kanne on hylättävä ilman, että olisi tarpeen tutkia, onko kantaja osoittanut, että vahinko, jonka hän on väittänyt itselleen aiheutuneen, on todellinen, ja että vahingon ja väitetyn virheellisen menettelyn välillä voisi olla syy-yhteys.

Oikeudenkäyntikulut

91 Yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 87 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska kantaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, koska komissio on sitä vaatinut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIN
(kolmas jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Kanne hylätään.**

2) **Kantaja velvoitetaan korvamaan oikeudenkäyntikulut.**

Lenaerts Azizi Jaeger

Julistettiin Luxemburgissa 27 päivänä kesäkuuta 2000.

H. Jung

kirjaaja

K. Lenaerts

kolmannen jaoston puheenjohtaja